

Ympäristövaliokunta 10.2.2026

HE 195/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta

Esityksen tarkoituksena säätää kansallisesti seuraamuksista, jotka koskevat seuraavien EU-asetusten rikkomista: F-kaasuasetus¹, otsoniasetus² ja päästöportaaliasetus³.

Esityksen mukaisesti muutettaisiin ympäristönsuojelulain (527/2014) rikkomuksia koskevaa 225 §:ää. Rikoslain (39/1889) 48 lukuun tehtäisiin ainoastaan tarvittavat muutokset EU-säädösten viittauksiin.

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä oikeusministeriötä konsultoiden. Lausuntokierroksen jälkeen esitystä on täydennetty oikeusministeriön ehdotusten mukaisesti. Oikeusministeriön ympäristövaliokunnalle antamassa asiantuntijalausunnossa esitettyihin kommentteihin YM toimittaa erillinen vastineen valiokuntakuulemisen jälkeen.

F-kaasu- ja otsoniasetuksen rikkominen

F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen vastaisia tekoja säädettäisiin rangaistavaksi sekä ympäristönsuojelulaissa että rikoslain 48 luvussa. Tämä johtuu siitä, että F-kaasu- ja otsoniasetusten rikkomuksia koskee myös ympäristörikosdirektiivi, joka Suomessa toimeenpannaan rikoslailla.

Ympäristönsuojelulain 225 §:n muutokset

F-kaasu- ja otsoniasetukset tulivat voimaan 11.3.2024 ja seuraamuksista piti ilmoittaa komissiolle ennen 1.1.2026.

F-kaasu- ja otsoniasetuksissa säädetään seuraamuksista yksityiskohtaisemmin kuin kumotuissa asetuksissa. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Seuraamukset voivat olla rikosoikeudellisia tai hallinnollisia seuraamusmaksuja.

Hallituksen esityksen mukaisesti ympäristönsuojelulain 225 §:ssä säädettäisiin rangaistavaksi tahallaan tai huolimattomuudesta tehtävät teot, joita ympäristörikosdirektiivi ei kata. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjanpitoa koskevat F-kaasu- ja otsoniasetuksen rikkomukset ja ympäristönsuojelulain 17 luvun tai sen nojalla annetun

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/573 fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta (F-kaasuasetus)

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/590 otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta (otsoniasetus)

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1244 teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta, teollisuuspäästöportaalin perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 166/2006 kumoamisesta (päästöportaaliasetus)

valtionneuvoston asetuksen rikkominen. Lisäksi säädettäisiin rangaistavaksi ympäristörikosdirektiivissä tarkoitettut teot, jotka tehdään huolimattomuudesta.

Rangaistavuuden ala laajenisi hieman. Uusia F-kaasuasetuksen mukaisia rangaistuksia edellyttäviä tekotapoja olisivat sähköisiä kytkinlaitteita koskeva käyttöönottokielto ja siihen liittyvät kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuudet. Otsoniasetuksen osalta uusi tekotapa olisi kielto hävittää haloneita.

Ympäristönsuojelulain osalta uudet tekotavat olisivat 162 a §:ssä ja lain 17 luvun nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetun asennustodistuksen toimittamatta jättäminen.

Rikoslain muutokset

Hallituksen esityksen mukaisesti rikoslain 48 luvun 1 §:ään tehtäisiin ainoastaan tekninen muutos eli viittaukset EU-säädöksiin päivitettäisiin viittauksilla uusiin F-kaasu- ja otsoniasetuksiin.

F-kaasu- ja otsoniasetusten rikkomuksia koskee myös ympäristörikosdirektiivi. Ne edellyttävät kansallisten seuraamusten säätämistä, kun kyseessä on fluorattujen kasvihuonekaasujen tai otsonikerrosta heikentävien aineiden laitton tuotanto, markkinoille saattaminen, tuonti, vienti, käyttö tai vapauttaminen taikka tuotteiden ja laitteiden sekä niiden osien, jotka sisältävät näitä kaasuja tai joiden toiminta perustuu näihin kaasuihin, tuotanto, markkinoille saattaminen, tuonti, vienti tai käyttö taikka fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien tuotteiden ja laitteiden käyttöönotto.

Ympäristörikosdirektiivi täytäntöönpannaan rikoslailla. Ympäristörikosdirektiivin edellyttämät muutokset rikoslakiin F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen seuraamusten osalta tehdään ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Direktiivin täytäntöönpanon määräaika on 20.5.2026.

Päästöportaaliasetuksen rikkominen

Ympäristönsuojelulain 225 §:n muutokset

Päästöportaaliasetus tuli voimaan 22.5.2024 ja sitä sovelletaan 1.1.2028 alkaen.

Päästöportaaliasetuksessa säädetään seuraamuksista osin yksityiskohtaisemmin kuin kumotussa asetuksessa. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja ne voivat olla rikosoikeudellisia tai hallinnollisia seuraamusmaksuja.

Hallituksen esityksen mukaisesti säädettäisiin rangaistavaksi, jos toiminnanharjoittaja laiminlyö päästöportaaliasetuksessa säädetyn tiedon toimittamista toimivaltaiselle viranomaiselle tai toiminnanharjoittaja ei varmista, että tiedot ovat riittävän korkealaatuisia. Rangaistavaksi säädettäisiin myös tietojen kirjanpitovelvollisuuden tai sen säilyttämisen laiminlyönti. Muutokset selkeyttävät kokonaisuutta, mutta eivät tuo muutosta nykytilaan.

Vaikutukset

Esityksen mukaan ympäristösuojelulaissa säädettäisiin seuraamuksista nykyistä yksilöidymmin ja selkeämmin. Esityksellä ei ole olennaisia vaikutuksia viranomaisten keskinäisiin suhteisiin, viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin, henkilöstöön tai organisaatioon taikka viranomaisten hallinnollisiin tehtäviin. Esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta rikosprosessiin tulevien tapausten määrään, koska kyse on pääosin nykyisen sääntelyn selkeyttämisestä.

Lainsäädännön tarkentamisesta tai rangaistavuuden alan vähäisestä laajentamisesta, ei katsota olevan merkittäviä yritysvaikutuksia eikä siten ole kysymys myöskään yritystoiminnan rajoituksista. Vaikuttavien ja varoittavien seuraamusten säätäminen tehostaa toimeenpanoa ja on omiaan ennaltaehkäisemään rikkomuksia. Seuraamusten määrääminen säädöksiä rikkoville toiminnanharjoittajille edistää toimijoiden yhdenmukaista kohtelua. Rikkomusten vähentyessä, myös F-kaasuista ja otsonikerrosta heikentävistä aineista aiheutuvien ympäristövaikutusten voidaan arvioida vähenevän.

Seuraamussäännöksistä ilmoittaminen komissiolle

F-kaasu- ja otsoniasetusten mukaisesti seuraamuksista oli ilmoitettava komissiolle ennen 1.1.2026. Koska hallituksen esityksen valmistelu viivästyi suunnitellusta aikataulusta, komissiolle ilmoitettiin hallituksen esityksen antamisesta 19.12.2025. Lakien esitetään tulevan voimaan mahdollisimman pian, jotta ilmoittaminen saadaan virallisesti tehtyä.

Päästöportaaliasetuksen mukaisesti seuraamuksista ja niitä koskevista myöhemmistä muutoksista on ilmoitettava komissiolle viipymättä.

Seuraava askel – hallinnollinen seuraamusmaksu?

Monissa uusissa ympäristösektorin EU-asetuksissa kannustetaan jäsenvaltioita ottamaan käyttöön hallinnollinen seuraamusmaksu. Näin on myös F-kaasu-, otsoni- ja päästöportaaliasetuksissa.

F-kaasu- ja otsoniasetusten rikkomuksissa hallinnollinen seuraamusmaksu olisi hyödyllinen. Suuri osa viranomaisten tietoon tulevista rikkomuksista on taloudellisesti pieniä ja ympäristövaikutukseltaan vähäisiä kuten esimerkiksi kirjanpitovelvollisuuksien laiminlyönti, laitteiden puutteelliset merkinnät ja pienten kylmäainemäärien tuonti ilman F-kaasusetuksen mukaista kiintiötä. Tällaista rikkomuksista ei käytännössä nykyisin ole seuraamuksia, koska rikkomukset ovat niin pieniä, ettei niistä tehdä rikosilmoituksia tai ne eivät etene esitutkintaan. Hallinnollinen seuraamusmaksu voisi siten olla tehokkaampi ja varoittavampi menettely. Ympäristönsuojelulaki ei toistaiseksi sisällä hallinnollisia seuraamusmaksuja. Niiden sisällyttämistä ympäristönsuojelulakiin tarkastellaan myöhemmin yhdessä muiden EU:n ympäristösäädösten täytäntöönpanon yhteydessä.